

MEZOPOTAMYA'DA HÜZÜN- ABDÜLMELİK FIRAT-

Röp. Aydın IŞIK

Beyan Yayınları

Haziran 2022

21 Yıldır Yayınlanmayı Bekleyen Bir Röportaj

Mehmet Ballı ve Aydın Işık, 2002 başlarında Abdülmelik Fırat'la görüşmek üzere Yalova'daki evine gelir. Uyku ve yemek gibi zaruri ihtiyaçlar dışında ara vermeksizin üç gün boyunca konuşurlar. On iki kasetlik ses kaydı alırlar. Abdülmelik Fırat'ın kütüphanesinde gerçekleşen söyleşi boyunca aynı odada uyur, aynı odada yemek yerler. (s. 10)

Hüzünlü Bir Hayatın Hikayesi

“Gitme ey yolcu, beraber oturup ağlaşalım

Elemim bir yüreğin kârı değil, paylaşalım.”

Mehmet Akif

Bugünkü sistemin kurucuları ise, İttihat Terakki'nin ikinci sınıf adamlarıdır; İngiliz emperyalizmi ile Siyonizm'in hazırladığı bir manifestoyu hayata geçirmek istemişlerdir ve hâlâ da etkili güç bunlardır. Türkiye'yi yöneten gruplar, sandık içindeki cüceler gibidir. Onlar nasıl kurarlarsa öyle hareket ederler. İnisiyatifleri yoktur. Bugüne kadar geçen 80 seneye yakın zamanda Türkiye'deki sistemin davranış biçimlerini tarafsız bir gözle, bilimsel bir gözle ele alıp bunun sosyal, siyasi, ekonomik yönünü ortaya koyduğunuz zaman, bu gerçeği apaçık görürsünüz. Şeyh Said böyle bir sisteme muhalefet etmiştir. Bugün ortaya çıkan durum daha karanlıkta iken, bu sistemi empoze eden güçler demişlerdir ki: **'Türkiye'yi biz kurtardık. Türkiye'de yeni, kendi haklarına sahip bir devlet olacak.'** Tabi bin senedir devlet olarak yaşayan insanların buna aldanmaları doğaldır. Hâlâ aynı şey işleniyor. Devlet-Millet teraneleri ile Vatan-Millet-Sakarya ile hâlâ millet oyalanıyor. Hâlbuki bugün artık sistemin sahipleri de bu sistemin çürüdüğünü biliyorlar. (Mezopotamya'da Hüzün, Abdülmelik Fırat, s. 20)

Şeyh Said Efendi geri döndüğü zaman Varto'da haberleşmeler başlıyor. Hem askerle hem Ankara'yla. Şeyh Said Efendi'nin Bitlis tarafına gidip, Hakkâri tarafına geçmesini önlemek için oyunlar oynanıyor ve buna muvaffak da oluyorlar. Etrafı sarılıyor Varto'da bulunduğu binada, kendisi de bunu yazıyor hatıratında **Binbaşı Kasım**. Bu bizim iddiamız değil, kendisi de ifade

ediyor, öldürmek istiyor Şeyh Said'i. Şeyh Said Efendi'nin oğlu Şeyh Rıza Efendi diyor ki, bu haindir, muhaberatı belli; fakat öyle bir desso (düzenbaz) adam ki, Şeyh Said Efendi'nin hem yeğeni hem de Halit Bey'in damadı. Üstelik Şeyh Melik Abdullah gibi, Muş havalisinin komutanı olarak tayin edilmiş bir ailenin bireyi. Bu aile geniş bir hinterlandı olan bir aile ve Şeyh Said Efendi'nin anne tarafından da yeğeni. Şeyh Said Efendi'nin kızı da yanında, onu da yanına çekiyor.

Hadiseler de İlahî takdirler de öyle geliyor ki, istihraç (netice) Mustafa Kemal ve Batı'nın lehine geliyor ve Binbaşı Kasım, Şeyh Said Efendi'yi alıp kendi eliyle askerlere teslim ediyor. Kasım, Şeyh Said Efendi'yi teslim alıyor; ama Kürt halkı teslim olmuyor. Sokak savaşı, çete savaşları 15 sene devam ediyor. Bingöl'de, Elazığ'da, 2 sene sonra Ağrı'da olaylar devam ediyor. Celali aşireti reisi İhsan Nuri, Irak'tan gelip hareketin başına geçiriliyor; o devam ediyor. Ağrı'dan sonra birçok hadise arka arkaya yaşanıyor. En sonunda Geliye Zilan'da (Zilan Deresi bölgesi, Temmuz 1930) katliamlar başlıyor. Ne kadar sene sonra, Geliye Zilan'da birkaç basit hadiseden dolayı 40 köy, hayvanıyla, kedisiyle, köpeğiyle katliamdan geçiriliyor. (s. 35)

A. IŞIK- **Kaç bin kişi öldürülüyor orada tahminen?**

A. Melik FIRAT- İstatistiki olarak kesin bir rakam vermek mümkün değil. Zira gizliyorlar, söylemiyorlar. Zilan Deresi'nde en az beş bin insan öldürülüyor. Beş bin insan çocuk çocuk öldürüyorlar ki, bu işin içine iştirak eden benim tanıdığım subaylar vardı; oradan biliyorum. Hatta birisi Yassıada'da bulunmuştu teğmen olarak 1960 darbesinde, Yassıada'da benim bulunduğum koğuştaydı. O anlatıyor, diyor ki; **'Ben de ağlıyordum. Çünkü köye giriyoruz hayvan, kedi, köpek ne varsa öldürülmeleri emri verilmişti.'** O Zilan mıntıkası Patnos'la Erciş'den önce geliyor, bir dere değil mıntıka. Dersim'de yaşanan hadiseler de buralardan farklı değil.

A IŞIK- **Zilan deresinin günlerce kan renginde aktığı söyleniyordu. Bu söylentinin doğruluk payı var mı?**

A Melik FIRAT- Akması doğaldır. Düşünün 5.000 insan, hayvan hep kurşunlanmış, öldürülmüş, onların kanları dereyi elbette ki kırmızıya boyayacaktır. Bu elbette ki söylenti değildir, yaşanmış olaylardır. Mesela Dersim'deki (1937-1938) katliama katılan subaylardan birçoğu anlatmıştır bu olayları; halktan yaşayanlar da vardır. Çocuk çocuk toplamışlar evlere, etrafına odun yığarak yakmışlardır. Bağlamışlardır insanları; kırk-elli kişiyi silahla tek tek öldürmektense, bir bombayla öldürmüşlerdir. Büyük, çok büyük zulümler yapılmıştır. (s. 36)

Müslüman ülkelerin yöneticilerinin hepsi onların gardiyanlarıdır. Bunların kafaları kendi tarihine, inanana kin duyar hale gelmiştir. Vahşi bir kurt gibidirler. Kurt acıkınca kendi yanındakini yer, buna kurt kanunu denir. (s. 40)

Bu sistem, her ne kadar; **“Ben nasyonalistim, ben Türk’üm”** diyorsa da yalan söylüyor. Sisteme dikkat edin, bürokrasinin en üstünde hiçbir Türk kökenli yoktur; hepsi devşirmedir, ya da dönmelerdir. İnsanın dikkatini celbetmesi için çok mühim noktalar bunlar. Bu sistem, kendi içinde akrep gibidir; kendi kendini de zehirler, etrafındaki çocuklarını da. Akrep sırtından düşeni nasıl alıp yiyorsa, bu sistem de öyle ters bir yörüngede kurulmuş. Kendi halkına güvenmiyor; kendi halkına güvenmediği için başkasına da güvenmiyor, herkesi düşman ilan ediyor. (s. 41)

Bu sistem Türkçülüğe karşıdır, Türkçüler onu destekliyor; Kürtlere karşıdır, Kürtler onun tarafında yer alıyor. Bu sistem, Müslümanlara da karşıdır; fakat Müslümanlar da onu sırtında taşıyor. (s. 42)

Osmanlının yok olmasını hedefleyen İngilizler neden çekildi? Bunu Oktay Sinanoğlu söylüyor. Tabi burada bir antlaşma vardır. Nedir o antlaşma? İngiliz diyor ki; **“Eğer ben bu Osmanlının imparatorluğunu, müstemleke olarak kullanırsam, 1000 senelik bir devlet birikimi, bir devlet sistemine sahip olan bu ülke ayaklanır, teşkilatlanır, ondan sonra, daha zinde bir rejim çıkabilir. Öyleyse, benim yüz yıllarca yetiştirdiğim dönmeler, devşirmeler; yani Jön Türkler, İttihat Terakkiciler, mason locaları var, ben o grubun eline idareyi vereyim. Ali, Hasan, Hüseyin benim istediğimi yaparsa, ona karşı reaksiyon da olmaz”** ki, bunu da başardı. (s. 44)

Kürt tarihini, derinlemesine bilen herkes, şunu bilmeli ki; maalesef taa Med İmparatorluğu’ndan bu tarafa, yani 2500’den beri bakıyorsunuz Kürt toplumunda, Carız (yaygaracı) dediğimiz insanlar çok çıkıyor. Carız, yani argo tabiriyle Cahş. Kürtçe’de kullanılan bir terim Carız. Mesela halkın içine girerseniz, bir çocuk ağlarsa, kendini yerden yere vurursa, disipline girmezse, diyorlar ki; **“Kuru tu çı carızı diki”**. Ne demek: akıl, mantık, şuur olmayan; ufak çıkarları için kavga gürültü kopartan, bir selam için, bir paket için kendisini, yakınına harcayan insanlar. Tabi buna, bugünkü argo diliyle de cahş diyorlar. Sıpa! Eşek yavrusuna Kürtçe’de cahş derler. Şimdi karpagosta deniyor. (s. 45)

Düşünün, Miralay Halit Bey tutuklanıyor. Haydaran aşiretinin reisi Kör Hüseyin Paşa’ya mektup yazıyor. Büyük bir aşiret Haydaran. Patnos, Ağrı ve o bölgenin en büyük aşireti. Kendisine Sultan Abdülhamit tarafından paşalık verilmiş bir zat. Üstelik Miralay Halit Bey’in

teşkilatından, Azadi grubundan. Halit Bey'i 40-50 jandarma Patnos'ta yakalayıp Bitlis'e götürüyorlar. Halit Bey, Hüseyin Paşa'ya mektup yazıp diyor ki, **'Bana 40 madeni akın gönder.'** Hüseyin Paşa ismi kadar iyi biliyor ki, Halit Bey 40-50 altın istemiyor. **"Beni bu jandarmaların elinden kurtar"** diyor; o güce de sahiptir.

Değil 100 jandarma, 500-1000 jandarma da olsa Hüseyin Paşa, Halit Bey'i onlardan alır. Jandarmada akrabalarından, bir sürü asker var aşiretten; hatta oğlu var. Hüseyin mi, Mehmet mi; diyor ki: **'Baba Halit Bey bizden 40 altın istemiyor'**. O da diyor ki; **'Oğlum senin baban bunu anlıyor. Yarın senin babanın bir ayağı Tahran'da olacak, bir ayağı Sivas'ta. Halit Bey giderse ben varım.'** Böyle kısır şeylerin içinde birbirlerine yardım etmiyorlar. Mesela Nurşin şeyhlerinin bir tarikatı var, Nakşibendi tarikatı. Onların başka bir aile hinterlandı var. Onlar başka bir telden çalıyor. Şeyh Said ailesini kıskanma durumu var. Sonra Şeyh Abdülbaki var. O da başka bir halka, başka bir hinterland; o da katılmıyor. (s. 49)

Bu gün hepimizin anladığı gibi, birisi çıkıp diyor ki; **"Vatan Millet Sakarya."** Biz de diyoruz ki: **"İnşallah, Maşallah."** Sonra bakıyoruz ki, koltuğunun altında haçı var. Onu sonra fark ediyoruz. (s. 50)

Şimdi bir de şunu bilmemizde fayda var. Dünyadaki bütün teşkilatlar ister sosyal, ister siyasi, ister dinî hareketler olsun devletlerin entelijansiyaları; yani istihbari kurumları tarafından etraflarına bir ağ kurularak izlenir. Neyin nesidir, bana bir zararı var mı; zararı varsa nasıl kendi lehime çeviririm ya da ortadan kaldırıyorum diye. Bu genel bir kuraldır. Dünya kurulduğundan beri böyle devam edegelmiş, teknik gelişince de her şey daha da gelişiyor. Türkiye istihbaratı da Said-i Kürdi'den, Bediüzzaman'dan çekindiği için onun genişleyen sempatanlarının, cemaatinin içine çok sayıda ajanlarını yerleştirmişlerdir. Lider noktalarına kadar, halkaların liderliğine kadar yükselen, sivrilenler vardır ajanların içinde. Ben bunu söyleyince de Mehmet Kutlular bana saldırdı. İstihbarat örgütü, MİT veya sistem; Bediüzzaman Saidi Kürdi, Kürt olduğu için acaba bu yapı, Kürt meselesine kayar mı diye endişe ettikleri için, içlerine çokça sızmışlardır. (s. 51)

Bugün de, İngilizlerin politikasının mirasçısı Amerika'dır ve Siyonistler de dağ gibi zaten ortadadır. Bugün dünyayı yöneten, globalizm dediğimiz dünya sermayesidir ve kartellerin yönettiği sistemdir. Bu sistemin kralı bence yine o güçlerdir. Onlar kendilerine göre kararlar alırlar, oyunun senaryosunu hazırlarlar, oynarlar ve oynatırlar. Şimdi bu senaryoda Türkiye Cumhuriyeti'ndeki yöneticiler, Araplarda da aynı şekilde hepsi birer aktördür. Kimisi vodvil (entrika içerikli müzikli komedi) oynuyor, kimisi komedi, kimisi trajedi oynuyor. Zavallılar kendi mideleri için hem kendi halklarını hem kendi ülkelerini mahveden amiplerdir. (s. 55)

Ben dedemin hadisesini hem sosyal hem siyasal bakımdan onaylayan, onun doğru olduğuna inanan bir insanım. Çünkü insanların hakkına, hukukuna beşeri olarak sahip çıkan bir davaya elbette sahiptim ve hâlâ sahibim. Bu sahipliği kendi kavmiyetimize de anlatamıyoruz. Kürtler için bu kadar bedel ödemiş bir aile, bir fert olarak ben halkımızdan ve aydınlardan hiç ama hiçbir geri dönüş alamıyorum; çok az müspet şey geliyor. Herkesi bu sistem dejenere etmiş; nasıl çıkar sağlarım, nasıl yararlanırım, nasıl vurgun yaparım diye düşünüyor. Ben milletvekilliğini bırakacağımı açıkladığım zaman, çok insan **“Ya efendim olur mu? Sen milletvekili kalsaydın bizim işimizi görürdün, bize iş bulurdun”** dedi. Dava nedir, neyin nesidir? Niye mücadele ettin, niye hapse giriyorsun? Bunları takdir eden pek az. Takdir edenler de var; ama az.

Bir de bunların içinde, Kürt sorununu daha dejenere etmek isteyen gruplar var. Kürt gençlerini kendi tarihine, kendi haysiyetine, kendi kültürüne karşı yetiştirdiler. Kemalizm’in yapmadığı tahribatı, bunlar yaptılar. Bizim ailemiz Kürt ulusal hareketinin içinde olduğu için, bunu açıktan yapamadılar, gizliden gizliye yapmaya çalışıyorlar; **“Gerici bir şeyh”** diyorlardı.

Enternasyonal, müstemlekeci zihniyetlerin bize karşı olmaları doğaldır. Siyonist teşkilatlarının etkisiyle dünya da bizden hoşlanmaz. Ama şunu söyleyeyim. Türkiye’de yönetime hâkim olan insanlarda, ben şahsen, hiçbir şuur eseri görmedim. Onlar tamamen güdüm altındadır. Hep merak etmişimdir, bu sistemi kim yönetiyor, diye. Bakıyorum, parlamentoda hükümette bir şey yok. Reisi Cumhurda bir şey yok. Ha diyorsun ki, acaba asker mi yönetiyor. Askerle temas ediyorsun, en üst düzeydekilere bakıyorsun, onun da arkası boş. Şu anda benim tespitim, bunun arkasında, İngiliz emperyalizmi ile Siyonizm vardır; merkezi de Londra’dır, onlar yönlendiriyor, diyorum. Bunlar da figürandır. Artisttirler. Bunlarla beraber olursan, çıkarına taş koymazsan, hırsızlarına laf söylemezsen sana hiçbir şey demezler. İsterler ki, sen de geç bir kenarda dur. (s. 61)

Vaktiyle ben söylerken gülünç kabul ediliyordu. Bugün Yargıtay başkanı açık açık söylüyor; **‘Hukuk diye bir şey yok!’** diye. Düşünün, benim konuşmalarım ile ilgili, temaslarım ile ilgili; kendisi dönme olan Çevik Bir Paşa, Genelkurmay 2. Başkanı sıfatıyla mahkemelere, savcılara yazı yazıyor; **‘Abdülmelik Fırat TV’de konuştu, gazetede yazdı, dava açın!’** diye. Dönme Çevik Bir -hepsi dönmedir de- diyor ki, **“Abdülmelik Fırat’a dava açın!”** Böyle safhalardan geçiyoruz. (s. 62)

Bu sistem, çıkar hesabına göre kurulmuştur. Kim ki devletin kulpunu yakaladı, kendi etrafını ihya ediyor. Prensip bu! (s. 64)

Bu sistemin içinde benim tanışmadığım askeri, sivil bürokrasiden hiç kimse yok. İş çevresini tanırım. Siyaseti de tanırım. Yüz yüze tanıştığım zaman hiçbirinin, görüşlerime itiraz ettiğine şahit olmadım; ama iş resmîyete dökülünce, hepsi karşı. (s. 65)

Şu anda Türk halkı kendisine uygulanan hukuksuzluğun, sosyal hadiselerin farkında değil. Karnı acıktığı için biraz uyanmıştır. Karnının acıkması olmasa tarihine, dinine, kültürüne yapılan haksızlığı hiç fark etmeyecek. Daha önce hem yazdım hem söyledim, diyorum ki: **‘Bence Türk halkına yapılan işkence, zulüm hiçbir yerde olmamıştır.’** Bunu açık açık söylüyorum. Mesela, bugün İngilizler, Yahudiler, Hristiyanlar Türkiye’yi 70 sene idare etseydi, bu yönetimin başlarına getirdiğinin onda birini yapamazdı. İstese de yapamazdı. Ama bunlar yaptılar. Ama hâlâ Türkler, kendine zulmeden adamı tutuyor. Bu da beşeri bir zafiyettir. Türklerde bu daha çok var. Şimdi ben kendi toplumuma bakıyorum. Kim ki, kafasına sopayla vuruyorsa onun dediğini yapıyor. Kendi kardeşi yumuşak davransa, kucaklasa, onu küçümsüyor. Fakat başkası ister kardeşi olsun ister yabancı, kafasına vurduğu zaman uyuyor ona. Bu, ezilmiş halkların psikolojisidir. Kürt halkına dünyada hiçbir halkın düşmediği bir zillet yolu gösteriliyor. Bir insanın dilini yok etmekten, hüviyetini, kimliğini koparmaktan daha büyük bir cinayet olamaz dünyada. Elbette ki öncelikle buna eğilmemiz doğaldır. (s. 66)

Ben, Türkiye’de sanki değişik partiler varmış, her parti farklı bir siyasi fikir savunuyormuş gibi zavallı bir siyasi görüşe sahip değilim. Bu, siyaset bilimine aykırı. Türkiye’de mevcut anayasaya göre, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı olmadan hiçbir parti kurulamaz. Bunun dışında kim ne yaparsa yapsın ne söylesen söylesin, fasa fisodur. Resmîyette, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı tabi! (s. 67)

1990’da Doğruyol’a gelişimizin sebebi şu. Ben Demokrat Parti’de siyasete girdiğim, Yassıada’ya gittiğim geldiğim için o çevreyi tanıyordum. Hepsi birdir. Ne Halk Partisi ne Demokrat Partisi, ne Adalet Partisi, ne ondan sonrakiler... Hangisi aksini söylesen söylesin hepsi de birdir. Bütün partiler halkı parsellemişler; her birisi bir kısmına hitap ederek, gününü gün etmek istiyor. (s. 68)

Kürt toplumu, kendisi için fevkalade önemli gördüğü bir omurgaya sahiptir. Bu omurga sayesinde birbirlerine karşı kendilerini muhafaza eder, kişiliklerini korurlar. Böyle bir yapıya sahip bir toplum oldukları için birlikte hareket etmeleri, birbirlerini kabullenmeleri çok zor olan bir millettir. Yani eskilerin deyimiyle Âli kavm (yüce kavim) bir toplumdur. Bu sebeple kendi kavmiyle, öncelikle kendi kardeşleriyle, akrabalarıyla da rekabet halindedir. Kendi kavmine karşı bu kadar dik durabilen insanlar bir yabancıya karşı fevkalade süklüm, püklüm hizmet edebiliyor. (s. 70)

Daha eskilere gidelim. 2500 sene önce Med İmparatorluğunun yıkılışı. Astia'dan Pers prensesinin torununa geçiyor. Parpagos diye bir Kürt kumandanının ihanetleri var orada. Taa o zamandan başlıyor cahş (ihanet) hareketleri. Kürt hareketlerinin mihenk noktalarında hep bu ihanetleri görüyorsun. Bedirhan hadisesinde de 200 yıl önce Osmanlıya karşı İran tarafından hal ederek gelirken onun yeğeni Osmanlılarla anlaşılıyor, kendi mıntikasını teslim ediyor. Hangi hadiseye geliyorsanız bu hıyanet olayları vardır. (s. 71)

Bugün Irak'taki Kürt hadisesi, eğer Talabani'nin oynaklığı olmasa idi şu anda fiilen bir devlet durumundaysa da daha gelişmiş bir devlet olurdu. Türklerin bir sözü var bence çok doğrudur. **“Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur”**. Bu Türk sözüdür. Ben de buna karşın diyorum ki; **“Kürt'ün, Kürt'ten başka düşmanı yoktur”**. Kürdün düşmanı Kürt'tür; biz, bunu aşamadıkça hiçbir şey yapamayız. (s. 72)

Bizde öyle bir toplum ortaya çıkarılmış ki, sistem hırsızların elinde olduğu için, kim yalan söylüyorsa biz ona itibar ediyoruz. Kim hırsızsa biz ona güveniyoruz. Hırsızlık etmiyorsa diyoruz ki, işe yaramıyor. Kim zulmediyorsa diyoruz ki, kahramandır. Zulmetmeyene itibar etmiyoruz. Hem kendi nefsimizde hem de toplumumuzda bu düşünceye yıkamazsak, bir konsensüs sağlayamazsak daha çok aldatılırız, korkum bu. Türkiye'de Süleyman Demirel'in parendelerine herkes şahittir. Ama adam ortaya çıkıyor öyle bir laf ediyor ki, herkesi arkasına takıp götürüyor; çünkü kişiliğini kaybetmiş bir toplum haline getirmişler bizi. Bu toplumun içinde Kürtler daha aşağı bir noktadadır, bunu da kabul etmek lazım. Biz her ne kadar desek ki, bizim Kürtlerin nasyonalizmi kabarmıştır; biz şuyuz, biz buyuz, kahramanız filan...

Yalnız ben, Türklerin de bir noktadaki düşüncelerini hiç benimsemiyorum. Devlet onlar için dinden önceliklidir. Birisi devlet namına gelip ırzına tecavüz etse, diyor ki: **“Devletim var olsun.”** Devletin var olsun da o hırsız, o tecavüzcü; senin devletin değil! Senin ırzına, hakkına tecavüz eden o zalimdir, devlet değildir. Bu noktayı da toplum aşabilirse her şey halledilir. (s. 74)

Hazreti Muhammed'in getirdiği din İslam, Allah katında tek din olan İslam. Tasavvuf dediğimizde ise sadece İslam'a ait bir şeyden bahsetmiyoruz. Brahmanizm, Budizm gibi dinlerde de var bu düşünce. Cezbe durumunu kapsayanlar mistisizm derler. (s. 87)

İlk Müslümanlar peygamber ve sahabilerle ibadetlerini yönlendirdiler. Sonra İslam, coğrafi anlamda büyüyünce başka kültürlerle, başka dinlerle karşılaşınca İslam'ın deruni, ruhi tarafı peygamber ve sahabiler zamanındaki şevkini yitirdi. Bunun üzerine peygamber ahlakını, onun tevazuunu anlatıp aktarabilmek için nefsi tezkiye, nefsi arındırma yolları kuruldu. Ama

insanın dini, mezhebi ne olursa olsun ihtiras ve nefis işin içine girince sapık tarikatlar da, sapık mezhepler de ortaya çıktı. İnsan varsa, sapık partiler de sapık dinler de olur. Bugün Türkiye’de Laikus-Kemalikus dini de vardır. Bunu da söyleyelim. (s. 88)

A. IŞIK- **İradesi yok edilmiş iki halk var. Kılık kıyafet devrimi ve harf devrimi ile hem Türklerin hem Kürtlerin iradesi yok edilmiştir. İradesi yok edilmiş bu iki millet AB'ye girerse ne olur? Bir yere varma şansı var mı bu iki milletin?**

A. Melik FIRAT- Şimdi şöyle bir fark var. AB ya da Amerika diyelim, bunların hevesi onlara benzemek; ama ben net olarak Avrupalılara sordum. **“Politika yapmayın, gerçekleri söyleyin. Bugünkü sistemin Türkiye’yi getirdiği noktayı beğeniyor musunuz; yoksa alay mı ediyorsunuz?”** Onlar da dediler ki, **“Biz, alay ediyoruz. Kendi kişiliğini kaybetmiş bir toplumun bize de zararı olur.”** Hatta bunu hem tarihçi hem sosyal bilimci olan bir yazar kitaplarında da belirtiyor. Diyor ki: **“Müslüman ülkeleri kendimize taklit ettirdik, bunların taklitçiliği bizim medeniyetimizi de çürütür.”** (s. 90)

Bir başka açıdan da Avrupalılar şöyle düşünüyorlar, ahlaki bakımdan (ahlaki demeyelim de onların deyimiyle, moral bakımdan) Türkiye toplumunun onların değerlerini de alt üst edeceğini; **“Eğer Türkiye Avrupa Birliği’ne katılırsa, 60 milyondan, 70 milyondan en az 20 milyona yakını göç eder”** diyorlar. Fakirlik, yokluk, zaruret ve ekonomik balamdan bu duruma gelmiş mesele. (s. 91)

1946’ya kadar Türkiye’de 1924 anayasası mer’i değil, CHF’nin tüzüğü kanundur. CHF’nin yöneticileri, başı diyordu ki; **“Halk cahildir, menfaatlerini bilmez; onun yerine biz düşüneceğiz.”** S. 92)

A. IŞIK- **AB’nin Türkiye’ye olan ilgisini samimi buluyor musunuz?**

A. Melik FIRAT- Bir gün bir Fransız, bir Avusturyalı, bir İtalyan parlamenter geldi; aynı soruyu sordu. Ben de güldüm. Gülünce adamlar hayret etti. Dedim ki, bırakın bu yaveleri; ayıptır. Alacaklar mıymış, almayacaklar mıymış? Türkiye’nin yaptığı bütün yanlışlıkların babası siz Batıklarınız. Adamlar sizi hedefliyor, **“Biz, Batılı olacağız”** diyorlar. Siz, kedinin fare ile oynadığı gibi oynuyorsunuz; almıyorsunuz. Mahsus yapıyorsunuz, sistemden infial duyanları, ezilenleri bahane edip teraneler uyduruyorsunuz; ayıptır. Adamlar, böyle suspus oldu ve mahcup da oldular.(s. 96, 97)

A. IŞIK- **Susurluk, faili meçhul araştırmaları geliyor bir noktada tıkanıyor. Sizce kim ya da kimler tarafından gerçeklerin ortaya çıkması engelleniyor?**

A. Melik FIRAT- Devlet, hükümet başmüfettişini, devletin en güçlü organı, devletin üst düzey bir memurunu görevlendirdi. Susurluk'u araştırdı. Raporu çıkardı, dedi ki: **“Bütün uygulamaları devlet yapıyor, sivil ve asker dâhil hepsi işin içinde. Onların yönetim biçimi bu! Demiş ki, sen git filan kişiyi öldür; sonra da yakaladım cezalandıracağım diyor. Katil de diyor ki, ‘dur bakalım sen beni nasıl cezalandırıyorsun? Bana silahı sen verdin, vur emrini sen verdin.’”** Sen de benim kadar iyi biliyorsun ki; faili meçhullerin faili, devlettir. Kim meçhul diyorsa, faili gizliyordur. Siyasiler de hükümette olanlar da bunu söylüyor; artık bunlar gün gibi ortada, açık. (s. 97-98)

Bana sorarsanız, bugün Türkiye’yi Gladyo idare ediyor, Özel Harp Dairesi; yani daha ötesi berisi yok, gerisi fasa fisodur. Hizbullah dediğimiz şeye bazı saf Müslümanlar inanmış olabilir; ama onların merkezi de Gladyo’dur. İstihbaratın adamlarıdır. (s. 99)

Kur’an insana düşünmeyi emreder ve tefekkür etmeyi öğretir. Aklını kullanmak demek, **“acıınca yemek ye, yorulunca dinlen”** demek değildir; **“bu dünyaya neden geldin, görevin ne ve nereye gideceksin?”** bunları düşündürmektir. Her insan, kendi aklı ve bilgisiyle bunu çözemeyeceği için Allah, Peygamber gönderiyor. (s. 108)

İsmet Paşa, biz sürgündeyken Trakya’da o Halk Partisi dönemlerinde Edirne’ye gelince jandarma geldi; biz kamptayız, geldi kapının önünde durdu. Niye? İsmet Paşa, İstanbul’dan Edirne’ye gidiyor. Diktatörlerin korkusuna bakın, bu kafadaki insanlar zalimdir; kendisinden de korkar, etrafındakinden de korkar. (s. 139)

İlk darbeyi yapanlar da Mustafa Kemal ve İsmet Paşa’dır. 1923 Meclisini tasfiye edip, 1924 Anayasası’nı yapanlar onlardı; bu, bir darbedir! **‘Darbedir, darbedir’** dedik de ne oldu? Devam etti geldi... (s. 140)

Bu rejim, karakuşi (belli bir kurala, mantığa uymayan) bir rejimdir. Şüphe üzerine kimi bulursa toplar; **“Tedbiren bunları bir tasfiye edelim, katliama uğratalım”** derler. Darbeyi niye yaptılar? Sevmedikleri adamlar, korktukları, endişe ettikleri kişiler yavaş yavaş su üstüne çıkmaya başlar; yükselir, bazı noktalara otururlar diye. (s. 152)

Son zamanlarda da işte bu siyasal partilerin hepsi iktidara bir iki defa geldi, gitti. O, ona pas verdi, öteki buna pas attı. Onlara en aykırı beyanat veren, işte Milli Selamet, Refah filan feşmekân. Bunlar daha fazla, devletin eline geçen imkânlarını kullanan insanlar oldu. **“Faize karşıyız”** dediler, faizin en ilerisine imza attılar. **“Siyonist”** dedi, **“emperyalist”** dedi; bugün İsrail’le anlaşmaya imza attı Erbakan. Halk da gafil, meseleyi bildiği halde göz yumuyor. Şimdi gidiyor birine inanıyor, **“Şeyhim”** diyor. Şeyh dediği adam, rakı masasında; yanında kadınla

oturuyor. Gördüğün zaman diyor ki, **“O, rakı değil kevser suyudur.”** Siyasette de öyle; eli devlet kesesine girince, gayri meşru istifadelerde daha gözü kara oluyor. Hiçbir şeye ehemmiyet vermiyor.

A. IŞIK- 1960’da Milli Şef "in partisi darbe yapıyor, ülkenin Başbakanını ve iki Bakanını asıyor. CHP’nin 30 sene sonraki lideri Bülent Ecevit, DP’nin Süleyman Demirel’ini Cumhurbaşkanlığı makamında tutabilmek için var gücüyle çalışıyor. İki ekolün düşman temsilcileri, 90’lı yıllarda bu sefer birbirlerini korumak için var güçleriyle devreye giriyorlar. Burada bir tuhafılık yok mu?

A. Melik FIRAT- Hayır, tuhafılık değil. Bu piyesin icabı, rol öyle düşüyor. Onlarda kişilik yok. Mesela Ecevit, o ortanın solu bilmem ne, sosyalist-nasyonalist bunların hepsi yalan. Hiçbir şey yok. Ecevit, Demirel, Türkeş hepsi aynıdır. Aynı fabrikanın mahsulleri. Değişik elbise giyerler, değişik yemek yerler; oturup kalkmaları değişiktir. Nasıl insanların siması, burnu, gözü, görünüşü değişirse bunların da öyledir; münafık bir düşünce tarzı. (s. 153)

Ben bir Müslüman olarak şuna kaniyim ki, siyaset her şeyde vardır. Siyasetlessiz hiçbir şey olmaz. Bazılarının dediği gibi, **“sen git camide namazını kıl, başka bir şeye karışma”**; öyle bir şey yok. Bu bir oyun, şaklabanlık. Bir Müslüman dininde, hayatında her şeyinde siyaseti bilmek zorundadır; çünkü siyaset, herhangi bir sosyal, ticari, beşeri sorunu çözenin tek yolu, başka bir deyişle sevk ve idare sanatıdır. Bir toplum içinde oturup kalkmanın da yemek yemenin de, âdetlerin de sevk ve idaresini siyaset yapar; bir davranış biçimidir siyaset. (s. 160)

Türkiye’de İslami hareketler ticari birer teşkilattır, holdingdir, anonim şirkettir. Dini, kendi menfaatinin tuzağı yapmış örgütlenmelerdir. Kur’an’ı, kendilerine geçim tuzağı yapıyor. Bu yolla riyaset mevkilerine de sığıyor. (s. 173)

1980 de darbe yapanlar (ben MSP milletvekili de değilim), beni aldılar tutuklu olarak götürdüler; Erzurum’da bir dehlize attılar. Sağdan, soldan toplanmış bir sürü insan var. Onların içinde yaşlı bir adam vardı. İsmi hatırlayamadım, Artvin’in bir ilçesinden. Emekli orman memuru, 50-55 yaşlarında. Suçu, solculara yataklık yapmak. Orada anlatıyor, bana şu kadar zulmettiler, jandarma yüzbaşısı ayağıma urgan bağladı, Çoruh ırmağına attı, çıkarıp batırdı, copladı; hatta kışımaya cop soktu, bilmem ne soktu diye sızlanıyor. Orada bizimle beraber bir Karşılı işçi var, 6-7 aydır tutuklu ne arayan var ne soran. Bir gün o dehlizde pencereden dışarı bakarken askerleri görüyor ve diyor ki: **‘Sizin gücünüz bana yetiyor, kendinize güveniyorsanız Moskof askerleri ile çatışsanıza’** adam orada aylardır şişmiş, kendi kendine konuşuyor. Artvinli adam gidiyor, bu Kareliyi ihbar ediyor. Size şöyle şöyle söyledi diye. Sonra

bir gedikli bana geldi dedi ki, **‘Karşlı senin yanında böyle şeyler konuşmuş doğru mu?’** Sen, bunu sana kimin söylediğini söyle; ben de meseleyi açıklayayım dedim. **‘O Artvinli yaşlı adam söyledi’** dedi. Yahu, adam 6-7 sene Almanya’da çalışmış, para biriktirmiş; memleketine dönünce, çekemeyen biri şikâyet etmiş. 6-7 aydır burada soranı yok edeni yok, şişmiş, üzülüyor; gördüğü askere geriden söyleniyor, **‘Senin gücün benim gibi bir fakire yetiyor. Madem kahramansın Rus askeriyle çatışsana’** demiş. Bunda Türk ordusuna, askerine hakaret var mı? Neyse asker iyi niyetli çıktı, üzerine varmadı gitti.

Sonra çağırdım Artvinliyi; sen niye bu adamı ihbar ettin, dedim. Ne dedi bana biliyor musun? **‘Ben devletime, orduma, askerime laf söyletmem.’** Sen 15-20 gündür anlatmıyor muydun, yüzbaşı kışma cop soktu; bana şunu yaptı, bunu yaptı diye? **‘Böyle olur eyyamı baharı, böyle olur Nevruzu’** (Nef’i’nin beyiti: **Zulmet-i bahr ile şebden seçemezler rûzu, Böyle eyyâm-ı gamın böyle olur nevruzu**/Deniz Kabardı mı gece ile gündüzü ayırt edemezler. Böyle kederli günlerin baharı da böyle olur) Böyle olur işte, kim zulmederse, kim döverse ona saygı duyuyor. (s.186)

(ÖZET-Celal SANCAR, 18.08.2022, Ankara)